

Osaava homekoira on kokenut ja oikein koulutettu

Toiminnan luotettavuutta on syytä epäillä, jos yrittäjä lupaa liikoja tai tilaajaa ei päästetä seuraamaan koiran toimintaa.

Osaavalla homekoiralla on runsaasti kokemusta etsintätyöskentelystä ja oikeista homevauriokohteista. Homekoiran koulutus kestää 1–2 vuotta.

– Myös ohjaajalla tulee olla kokemusta homevauriokohteista. Ohjaajan oma ammattitaito antaa lisätietoa siitä, mitä koira on havainnut ja miten toimitaan koiran käynnin jälkeen, sanoo Suomen Homekoirayhdistyksen hallituksen puheenjohtaja **Jaana Sagulin**.

Ala on edelleen kirjava, mutta yhdistyksen mukaan osaamisessa on menty parempaan suuntaan.

– Hyvän ja luotettavan homekoiran/ohjaajan tunnistaa siitä, että koirakolla on taustalla jokin koulutus, esimerkiksi Kannuksen maa-seutuopistossa. Ja vaikkei koulutusta olisi, koirakko osallistuu aktiivisesti koulutustoimintaan, jota yhdistyksen semmekin tarjoaa.

Lisäksi luotettava homekoirayrittäjä noudattaa raporteissaan ja muussa toiminnassaan Hometalkoot-ohjeita.

Luotettavuutta voi testata kysymyksen

– Yrittäjältä kannattaa kysyä etukäteen, mitä koiralle on opetettu. Onko sille opetettu muutakin kuin homeet, ja tietääkö ohjaaja, mitä koira ilmaisee eli onko ilmaisu sama, jos kyseessä on joku muu kuin home.

Homekoiran tutkimusta pitää myös saada seurata.

Epäilyyn on syytä, jos yrittäjä lupaa liikoja, kuten sitä, että koira ilmaisee homeen määrän tai vaarallisuuden.

Homekoira Rupert odottaa innokkaana lupaa lähteä töihin. Tossut suojaavat ja ehkäisevät liukastumista.

– Siihen koira ei pysty. Poliisin koiria on koulutettu hajuntunnistustehtäviin jo ennen ensimmäistä maailmansotaa, eivätkä ne vielä tänäkään päivänä osaa ilmaista räjähteen tai huumeen määrää.

Homekoira on vain hyvä apuväline

Koiran käyttö on hyödyllistä kiinteistön osto- ja myyntitilanteissa tai kun remonttia suunniteltaessa on epäilyä mahdollisesta vauriosta.

Homekoiraa kannattaa käyttää, jos asunnossa on hajuhaittaa tai epä-

määristä oireilua.

– Hyödyllisintä sen käyttö on kohteissa, joissa sisäilmaongelmaa on yritetty paikantaa useilla eri keinoilla tuloksetta. Millään muulla rakenteita rikkomattomalla menetelmällä ei voida paikantaa homevaurioita yhtä tehokkaasti, puheenjohtaja Jaana Sagulin sanoo.

Homekoiran avulla tehdään myös ennakoivaa tarkistusluonteista työtä, jolloin kartoitetaan laajempia rakennuskokonaisuuksia ja etsitään kohtia, joihin on jatkossa kohdistettava tutkimus- ja korjaustoimenpiteitä.

– Tämä on kiinteistön omistajalle

kustannustehokasta, koska rakenteita päästään korjaamaan jo silloin, kun vaurio on pieni tai vasta syntymässä.

Koira on hyödytöntä käyttää kohteessa, jossa on näkyvä vaurio tai sen sijainti tiedetään.

– Koira paikantaa sille opetetut hajut. Se ei ole mikään yleispätevä sisäilmatutkija, vaan ainoastaan yksi apuväline. Siksi ohjaajan ei pidä luvata liikoa asiakkaalle, Suomen Homekoirayhdistyksessä korostetaan.

Asiallinen homekoirayrittäjä tekee käynnistä raportin

Homekoiratutkimus on teknistä näyttöä asunto- ja kiinteistökauppariidoissa, ja raportti toimii kirjallisenä todisteena myös oikeudessa. Samoin se on kuntoraporttien tavoin esitettävä asuntokauppatilanteessa.

Homekoirayhdistys muistuttaa, että oikeudessa homekoiraraportti ei ole koskaan ainoa todiste, vaan tarvitaan myös muita, esimerkiksi rakenteita avaavia tutkimuksia.

Jaana Sagulin

Homekoira Rupert on tehnyt löydön.

Jaana Sagulin

Homekoira Pata etsii.

Näin valmistaudut homekoiran käyntiin

Ohjeet kerrotaan asiakkaalle yleensä puhelimesta ja sen lisäksi ne lähetetään sähköpostilla.

Mahdolliset lemmikit sekä niiden lelut, pedit, ruuat ja kupit tulisi poistaa tiloista. Myös pienten lasten on hyvä olla muualla tutkimuksen aikana. Muutama aikuinen henkilö voi olla seuraamassa tutkimusta.

Seinien viereltä on hyvä siirtää tavarat ja huonekalut noin metrin päähän. Isot kirjahyllyt ja lipastot mahdollisuuksien mukaan. Pikkutavarat pois lattioidelta.

Polttopuut pois sisätiloista 1–2 päivää aiemmin, mikäli mahdollista.

Ei tuuletusta, hajusteita ja ilmanpuhdistimia ennen tutkimusta. Kohde kartoitetaan ilmanvaihdon normaalitilassa.

Viherkasvit on hyvä siirtää pois tai kesemmälle lattiaa tutkimuksen ajaksi.

Ei siivousta pariin päivään voimakkailla desifointiaineilla. Erikseen tutkimusta varten ei tarvitse siivota, mutta jos tiloja ei ole pitkään aikaan siivottu, on ns. viikkosiivous hyvä tehdä ja lisäksi korjata irtorokat ja biojätteet pois.

Myrkylliset, vaaralliset ja rikkoutuvat esineet ja aineet pois koiran ulottuvilta.

Pohjapiirustukset on hyvä etsiä valmiiksi, ja selvittää talon perustiedot (mm. alapohjan rakenne, eristeet, salaojat), historia, mahdolliset aikaisemmat vesivahingot, tehdyt tutkimukset ja korjaukset ym. asiaan liittyvä.

Tilaajan on huolehdittava luvista. Vuokralaisen on pyydettävä lupa tutkimukseen omistajalta. Jos kyseessä on taloyhtiö, ilmoitus isännöitsijälle/hallitukselle.

Lähde: Suomen Homekoirayhdistys ry

Raportissa on oltava mukana selkeä pohjapiirustus, josta näkyvät koiran ilmaisut.

– Homekoiratarkastuksesta tehtävässä raportissa kuvataan käynnin aikana olevia olosuhteita ja koiran havaitsemia mikrobikasvuston hajan kohtia. Ohjaajan osaamistaustan mukaan raporttiin voidaan kirjata myös jatko-ohjeistusta tai korjausohjeita koiran ilmaisemiin kohtiin.

Rodulla ei ole väliä

Eri koirarodut ja yksilöt työskente-

levät eri tyylillä, toiset ovat vauhdikkaampia ja ilmaisutavat erilaisia. Työkoirarotuisten koirien ominaisuudet riittävät parhaiten homekoirana työskentelyyn.

– Työkoiralta vaaditaan paljon verrattuna tavalliseen harrastuskoiraan. Siksi kaikista koirista ei ole tähän työhön, puheenjohtaja Jaana Sagulin toteaa.

Koiran on oltava terve ja alustavarma sekä hyvän hermorakenteen ja hyvän ”moottorin” omaava.

– Ja lopputulos ratkaisee eli hyvä homekoira löytää homevauriot. □

Homekoiratarkastuksen jatkotutkijalla on ratkaiseva rooli

Ilmanvaihdon toiminta, lämmitys, paineet ja rakenteiden tiiviys vaikuttavat koiran havaintoihin.

Homekoirilla on ominaisuuksia, joita ei voi mikään muu mittari tai tarkastus korvata mikrobikasvustojen etsinnässä, mutta menetelmällä on myös omat epävarmuustekijänsä.

– Jatkotutkijan tulee ymmärtää homekoiratyötä ja mahdollisia hajun reittejä, jotta jatkotutkimukset osataan kohdentaa oikein, totesi homekoiraohjaaja, sisäilma-asiantuntija **Leena Stenlund** Sisäilmastoseminaarissa.

Koira ilmoittaa kohdan, jatkotutkija etsii syyn

Jos vauriota ei löydy heti rakenneavauksella tai muun tarkastuksen avulla, se ei tarkoita välttämättä sitä, että koira olisi tehnyt virheilmaisun.

Yleinen syy vaurion löytymättömyyteen koiran ilmaisukohdasta on se, että jatkotutkimukset eivät ole olleet riittävät tai niitä ei ole kohdistettu oikeaan kohtaan.

Koira ilmoittaa vain sen kohdan, mistä haju sille tulee, jatkotutkijan on löydettävä vaurion tarkempi kohta ja syy vauriolle.

Koira voi myös tehdä virheellisiä ilmaisuja.

– Koira voi paineistua etsinnässä, väsyä tai muusta syystä tehdä ilmaisuja sellaiseen kohtaan, missä se ei havaitse mikrobikasvuston hajua. Virheilmaisujen havaitseminen, koiran käytöksen tunteminen ja koiran koulutuksellinen tukeminen ovat osa ohjaajan ammattitaitoa, Leena Stenlund muistuttaa.

Virtaukset ja paine-erot

Ilman virtaukset huonetilassa vaikuttavat oleellisesti siihen, miten helposti ja tarkasti koira pystyy havaitsemaan hajua.

Lämmityslaitteista tulevat nousevat ilmavirtaukset, ilmavuotokohdista

(ikkunat, korvausilmareitit) tulevat virtaukset ja ilmanvaihto liikuttavat ilmaa tilassa, ja koiran on vaikeaa paikantaa hajun lähdettä.

Paine-ero rakenteissa on yksi suurimmista tekijöistä, jotka vaikuttavat koiran havaintojen määrään. Paineolosuhteet vaihtelevat sään, tilojen käytön, ilmanvaihtolaitteiston toimintaperiaatteen ja ilmanvaihdon automaation asetusten mukaan.

Rakennuksessa paineen neutraalitaso on noin keskikorkeudessa huone-tilaa. Katon suunnassa on ylipainetta ja lattian suunnassa alipainetta.

Ylipaine huoneen ylimmissä osissa aiheuttaa sen, että koiran on helpompi havaita keskikorkeuden alapuolelta tulevia hajua seinän alaosan ja lattian suunnasta.

Yksi vai useampi vauriokohta?

Jos koira ilmaisee yhteen kohtaan tilassa, sen perusteella ei voida vielä sanoa mitään vaurion koosta.

Jos koira ilmaisee laajalti useissa kohdissa, ilmaisu antavat viitteitä siitä, että laajempi osa rakenteesta voi olla vaurioitunut.

– Jatkotutkinnan onnistumisen kannalta on tärkeää huomioida, että yhdestä vauriokohdasta haju voi kulkeutua rakenteiden tai ilmareittien kautta laajemmalle, jolloin koira havaitsee saman vaurion useista kohdista huonetilassa.

Hajua voi myös tulla koiralle monesta kohdasta, mutta koira ilmaisee ne kohdat, joista haju tulee esille voimakkaimmin. Tällöin pienemmät hajukohdat voivat jäädä ilmaisematta.

Homekoiratarkastuksesta tehty raportti antaa tietoa tutkimuspäivän tilanteesta.

– Lopullisia johtopäätöksiä ei tule perustaa pelkästään homekoiratutkimukseen, mutta koiran ilmaisu tarkoittaa yleensä jatkotutkimuksen tarvetta. □

Lähde: Homekoiratarkastus – ohjeet jatkotutkijalle. Leena Stenlund, Espoon Homekoirat. Sisäilmastoseminaar 2017.

Infopisteiden materiaalit

Asumisterveysliitto AsTe ry

- Sisäilma, kosteus, home – miten asut terveellisesti.
- Virheselvityksissä ja korjauksissa huomioitavaa.
- Toistuvaa nuhaa, yskää, hengitystieoireita.
- Hallittu asunnon ostaminen.
- Asunnon ostajan ja myyjän opas.
- Kosteus- ja mikrobivaurioituneen irtaimiston puhdistamisohje.
- Rengöring av inventarier vid fukt- och mögelskador.
- Asumisterveyslehden viimeisimmät numerot, missä on viimeisin tieto alalta.

STUKin materiaali Radonista

Sisäilmayhdistys ry

- Korjaa sisäilmasto kerralla kuntoon 11/2014
- Sisäilmariskit STM
- Terveen koulun tuntomerkit
- Terveen päiväkodin tuntomerkit
- Toimiiko ilmanvaihto 11/2014
- Terveen talon tuntomerkit 11/2014
- Sisäilmaston tarkastuslista pien-talorakentajalle 07/2014

VVS Föreningen i Finland rf

- Kontrollera dessa riskfaktorer för inomhusluften 2016
- Checklista för ett sunt hus 2016 STM
- Guide on ventilation
- Guide on inomhusluft
- Brann vet rent

Allergia- ja Astmaliitto ry ja Hengitysliitto ry

- Opas ilmanvaihdesta
- Opas sisäilmasta
- Sisäilmaopas
- Guide om inneluft